

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ВІТЧИЗНЯНОЇ
ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ**

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

Випуск 34

Рівне – 2022

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 34. Рівне: РДГУ, 2022. 162 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м.Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, професор (м.Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м.Чернівці)

Члени редколегії:

Галуха Любов – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Ченстохова, Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м.Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м.Київ)

Швецова-Водка Галина – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 10 від 24 листопада 2022 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ №15857-4329Р

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
isf_rdg@ukr.net <http://fipmv.rv.ua/>
© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

9. Kovalskyi M. Etiudy z istorii Ostroha: Narysy [Etudes from Ostrog History: Essays] Ostroh, 1998. 288 s.
10. Manko M. Devyatsotlithii Ostroh: istoryko-kraieznavchyi narys [Nine-hundred-year-old Ostrog: a historical and local history essay]. Ostroh, 2000. 35s.
11. Oshurkevych O. Oleksandr Prusevych – muzeoloh, doslidnyk narodnoho mystetstva na Volyni [Alexander Prusevich – museologist, researcher of folk art in Volyn]. Volynskiy muzei: istoriia i suchasnist: Tezy ta mater. I nauk.-prakt. konf., prysv. 65-richchiu Volyn. kraiezn. muzeiu ta 45-richchiu Kolodiazhnenskoho liter.-memor. muzeiu Lesi Ukrainky, 16–17 cherv. 1994 r. Lutsk: Initsial, 1997. S. 8–9.
12. Pryshchepa O. Vulytsiamy staroho mista [The streets of the old city]. Rivne, 1997. 151 s.
13. Khvedas A.O. Do istorii stanovlennia muzeinoi spravy na Volyni. 1887–1939 rr. (na materialakh Volynskoi oblasti) [To the history of the formation of the museum business in Volyn. 1887–1939 (based on the materials of the Volyn region)]. Ostrih na porozi 900-richchia (1990–1992): materialy I–III nauk.-kraiezn. konf. Ostrih, 1992. Ch. 2. S. 89–91.
14. Khvedas A.O. Rozvytok kraieznavchykh muzeiv v Zakhidnii Ukraini v kintsi XIX – pershii polovyni 40-kh rr. XX st. Dzherela i literatura (Na materialakh Volynskoi, Rivnenskoii ta Ternopilskoi oblasti). [The development of local history museums in Western Ukraine at the end of the XIX - the first half of the 40s of the XX century. Sources and literature (Based on the materials of the Volyn, Rivne, and Ternopil regions)]: dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06. Dnipropetrovsk, 1997. 172 s.

УДК 94:[343.2.01(477.83/.86):327]

СВІТОВА РЕАКЦІЯ НА КАРАЛЬНІ ЗАХОДИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ

Світлана Залужна

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Пластова, 31

e-mail: svitlanazaluzhna10@gmail.com

ORCID: [https:// orcid.org/0000-0002-4479-4389](https://orcid.org/0000-0002-4479-4389)

Анотація. Світлана Залужна «Світова реакція на каральні заходи проти українців Галичини». Метою даного дослідження є з'ясування обставин реагування міжнародної спільноти на політики Польщі проти українців Галичини в часи «пацифікації». Методологічну основу дослідження становлять принципи історизму, об'єктивності та науковості. На різних етапах дослідження використовувались такі методи, як конкретно-пошуковий (теоретичний аналіз, синтез і систематизація джерел із досліджуваної проблеми), проблемно-хронологічний метод, з допомогою якого є можливість розглянути явища у часовій послідовності. Наслідки «пацифікації» для українсько-польських відносин були дуже негативними, ще більше підірвавши лояльність українців до польської держави. Завдавши удару по українському

національному життю, польська влада отримала зовсім інший ефект. Каральні заходи лише сприяли радикалізації настроїв молоді й поповненню загонів ОУН і на довгі роки визначили долю “східних кресів”.

Ключові слова: «пацифікація», Галичина, ОУН, каральні заходи, УНДО, Ліга Націй, світова спільнота.

THE WORLD'S REACTION TO THE EXCUSE MEASURES AGAINST THE UKRAINIANS OF HALICHTINA

Abstract. Svitlana Zaluzhna "World reaction to punitive measures against the Ukrainians of Galicia". The purpose of this study is to clarify the circumstances of the international community's response to Polish policies against the Ukrainians of Galicia during the "pacification" period. The methodological basis of the research is the principles of historicism, objectivity and scientificity. At various stages of the research, such methods were used as concrete search (theoretical analysis, synthesis and systematization of sources from the researched problem), problem-chronological method, which allows to consider the phenomena in time sequence. The consequences of "pacification" for Ukrainian-Polish relations were very negative, further undermining the loyalty of Ukrainians to the Polish state. Having dealt a blow to Ukrainian national life, the Polish authorities had a completely different effect. Punitive measures only contributed to the radicalization of youth attitudes and the replenishment of OUN units and determined the fate of the "Eastern Kreses" for many years to come. Petitions, complaints and memorials regarding pacification in Galicia began to arrive at the League of Nations starting in September 1930. In total, Geneva received more than 700 interventions (appeals, letters, telegrams, resolutions, information, petitions. And although most of them were deemed inadmissible for procedural reasons, their mass made an impression. "Protests from Ukrainians from the USA, Canada and France further are flowing to the Polish-Lithuanian Commonwealth in huge quantities," the advisor of the Polish delegation in Geneva wrote to Warsaw in December 1930, noting that in just one day on December 1, as many as 16 of them had arrived by mail and telegraph.

Key words: "pacification", Galicia, OUN, punitive measures, UNDO, League of Nations, world community.

Активна інформаційна політика ОУН, а також зусилля української еміграції щодо проведення “пацифікації” українського населення в Галичині дозволили вивести українське питання із внутрішньополітичної орбіти Польщі на світову політичну арену. Представники ОУН стали організаторами і координаторами роботи так званих протестаційних комітетів, які об’єднували членів різних українських емігрантських організацій у різних країнах, в яких ОУН як організація не була представлена.

Активна інформаційна політика ОУН, а також зусилля української еміграції щодо проведення “пацифікації” українського населення в Галичині дозволили вивести українське питання із внутрішньополітичної орбіти Польщі на світову політичну арену.

Представники ОУН стали організаторами і координаторами роботи так званих протестаційних комітетів, які об’єднували членів різних українських

емігрантських організацій у різних країнах, в яких ОУН як організація не була представлена.

ОУН намагалася максимально використати проведені репресії для масштабної пропагандистської акції: “Всі відділи ОУН отримали доручення подбати про створення в місцях свого осідку протестаційних комітетів з представників різних груп і товариств. Ці відділи надіслали перші телеграми до Ліги Націй і урядів різних держав. Також приготовано обширені меморіали до цих самих інституцій. Далі, скрізь готуються віча. Окрім того всі відділи мають слідкувати за пресою і подавати пресі статті й повідомлення про випадки в краї. Всі ті, хто приїхав з краю, описують свої враження з областей, де проводилися карні експедиції” [9, с. 306].

Головним елементом пропагандистської кампанії, яку розгорнула ОУН, і до якої долучилися представники легальних українських партій, стало Подання скарг до Ліги Націй. Справа в тому, що 28 червня 1919 року Польща підписала «Трактат про меншини», або «Малий Версальський трактат», згідно з умовами якого вона гарантувала дотримання прав національних меншин нарівні з громадянами-поляками. Національні ж меншини дістали право в разі утисків або переслідувань апелювати безпосередньо до Ліги Націй, в обхід національних судових чи адміністративних органів шляхом подання петицій [9, с. 308].

Вказуючи на той факт, що саботажна кампанія спровокувала польський уряд на репресії, ОУН зазначала, що від саботажів не відмовляється, наголошуючи на тому, що вони були реакцією людей на тривалий, систематичний утиск українського народу. Але теперішня акція терору – це аж ніяк не замирення, а навпаки, вона скерована проти спокійної людності і має на меті стероризувати її з огляду на близькі вибори. Така постава є гідна, правдива і далеко результативніша, ніж рабське плювання на те, що дістало моральне ухвалення широких мас

Кампанії протесту набули великого розмаху в США завдяки американській еміграції, з якою ОУН підтримувала тісний зв'язок. Наприклад, перед польським посольством у Вашингтоні відбулася демонстрація, під час якої учасники роздавали перехожим листівки з протестами проти польського терору. До генерального секретаря Ліги Народів та державного секретаря США звернувся з посланням голова УПЦ в США архієпископ Іван Теодорович. Об'єднання українських організацій Чикаго звернулося до президента Гувера з закликом заступитися за скривджену українську меншину. Телеграми протесту проти терору й погромів надіслали до Варшави українські й польські робітники Канади. [8, с. 88–89].

Чотирма мовами було видано відозву проводу ОУН “До всього культурного світу”. Скоординовану діяльність вели Українські пресові бюро в Женеві під керівництвом В Панейка та у Лондоні (засновник і керівник Яків Макогін). Для інформування європейців женецьке бюро почало видавати український бюлетень. Згодом він видавався і в Брюсселі. Пресові бюро ОУН діяли в Швейцарії, Берліні, Литві та Бельгії.

Завдяки пропаганді ОУН справа пацифікації широко висвітлювалася на шпальтах західної преси – Австрії, Франції, Бельгії, Англії, США, Німеччини,

Швейцарії, Італії. Інформаційні матеріали різними мовами надсилалися до 18 редакцій українських видань за кордоном, а також іноземним ЗМІ. Тож різними європейськими мовами публікувалися брошури викривальних репортажів.

На хвилях литовського та німецького радіо теж звучали репортажі про події в Галичині. Щоб ознайомитися з ситуацією та підтвердити надану інформацію, до Галичини особисто приїздили деякі журналісти. Так, на початку листопада сюди прибули американський український діяч Я.Макогін і канадський журналіст В.Дей. У Бібрському повіті, в супроводі двох адвокатів і двох студентів вони “провадили розслідування й робили недозволені фотографії”, за що всі шестеро були заарештовані. Тож обом іноземцям наказано було негайно покинути Польщу.

За кордоном також набув розголосу випадок з побиттям американського громадянина Ю. Федоришина, емігранта, який приїхав у гості в рідне село Сарники і там потрапив під “пацифікацію” уланів. [8, с. 88].

Ряд впливових громадських антивоєнних й гуманітарних організацій, які були створені у 1914 році з метою домагатися від урядів відповідальної зовнішньої політики, зацікавилися справою пацифікації під впливом прохань українських представників і численних публікацій. Так у листопаді тодішня секретар Міжнародної жіночої ліги М.Шіпшенкс і австрійська представниця Г.Оппенгаймер з метою особистої перевірки правдивості повідомлень про побиття та руйнування здійснили поїздки в Галичину. Після цього, за словами польського посла, “ у своєму листі, опублікованому в пресі, вони змалювали справді пекельну картину польського варварства” [1, с. 147].

Ця поїздка та звіт викликали дискусії у лондонському Королівському інституті міжнародних відносин, а потім у Женеві.

Окрім того, до Ліги Націй у справі порушення прав української меншини в Польщі подав петицію Союз демократичного контролю. Його члени були рішуче налаштовані і не пропускали жодної нагоди через депутатів спонукати урядовців зреагувати на ситуацію. [3, с. 99].

Петиції, скарги й меморіали щодо пацифікації в Галичині стали надходити до Ліги Націй починаючи з вересня 1930 року. Загалом до Женеві надійшло понад 700 інтервенцій (звернень, листів, телеграм, резолюцій, інформацій, петицій. І хоча більшість з них з процедурних причин були визнані за неприйнятні, проте їх масовість справляла враження. «Протести від українців із США, Канади і Франції далі напливають до ЛН у величезних кількостях», – писав у грудні 1930 року до Варшави радник польської делегації в Женеві, зазначивши, що за один тільки день 1 грудня поштою і телеграфом їх надійшло аж 16.

До розгляду в рамках положень Трактату про меншини було прийнято 9 петицій, проте їх так і не було подано на розгляд січневої сесії Ради 1931 р.

10-м жовтня 1930 року датується петиція від імені української емігрантської громади в Омекур (Франція) за підписом Панаса Заворицького та Павла Підгородецького. Значна частина документа була присвячена опису обставин загибелі від рук польської поліції 30 вересня 1930 р. крайового провідника УВО Юліана Головінського.

24-м жовтня датована петиція Українського національного комітету в Празі за підписом Г.Григорієва, С.Русової та інших.

25 жовтня надійшла петиція голови Українського бюро в Женеві Василя Панейка, який на доказ польських жорстокостей цитував лист галицьких греко-католицьких єпископів до папи Римського.

15 і 30 листопада надійшли ще дві петиції за підписом Панейка: у справі закриття гімназії в Рогатині і в справі арешту «за шпигунство» шести українських адвокатів з Радехова й Тернополя, що збирали свідчення потерпілих, лікарські висновки про факти побиття [9, с. 306].

13 грудня 1930 року до Ліги Націй за підписами 65-ти депутатів Палати громад від Робітничої та Ліберальної партії надійшла петиція британського Союзу демократичного контролю. Її підписала правляча в Британії Робітничка партія разом із членом, міністром закордонних справ Гендерсоном, який представляв Британію в Лізі Націй. Цей документ піднімав не тільки проблему пацифікації, а й польського осадництва і земельної реформи, обмежень проти українського шкільництва. Тобто піднімалися усі питання зобов'язань польського уряду щодо трактату про меншини. Тому польські дипломати вважали цю петицію особливо небезпечною. [6, с. 104-106].

У листопаді 1930 року депутати від Робітничої партії, наголошуючи, що Британія як один із творців Версальської системи повинна гарантувати права меншин, порушили справу пацифікації на засіданні Палати громад, закликаючи уряд вжити заходів для захисту меншин у Польщі. Проте міністр закордонних справ А.Гендерсон наголосив, що українська меншина має можливість обстоювати свої права шляхом подання відповідної петиції до Ліги Націй. [6, с. 101].

Ще через деякий час лейбористи Британії зверталися до керівництва із запитом про становище галицьких українців, про результати перемовин, про долю арештованих українських послів і сенаторів. Вони намагалися через міністра Гендерсона передати до Ліги Нації українські петиції, направлені Комітетом трьох. На виступ вони запрошували Мілену Рудницьку – голову «Союзу Українок», депутатку Сейму, громадсько-політичну діячку. [3, с. 101].

Єдиною справою, яку польський уряд визнав правосильною, стосувалася відмови емігрантським діячам та організаціям у праві представляти інтереси українців у Польщі. Петиція, надана 31 грудня 1930 року, фактично містила подання Українського сеймового клубу, який представляли українські послы та сенатори новообраного парламенту Польщі

Влітку 1931 року в Палаті лордів Великої Британії проходила дискусія в справі охорони меншин.

Депутати Палати громад від Робітничої партії Р.-Т.Дейвіс і Д.Барр на початку серпня 1931 року відвідали Галичину з неофіційним візитом. Повернувшись до Британії, виступивши в парламенті із звітом, у якому підтвердили дані, наведені в численних українських брошурах, вони наголошували на сподіваннях, «що Комітет трьох врегулює дану справу, надавши українцям певну міру автономії... Очевидно, що та адміністрація, яку справує сьогодні на Україні польський уряд, не може тривати далі» [3, с. 102].

Варто також згадати про скарги, що були скеровані до авторитетних міжнародних організацій. До Міжнародного Комітету Червоного Хреста направили скаргу в справі ненадання медичної допомоги потерпілим від побиття та арешту лікарів, щякі пробували опікуватися жертвами пацифікації. У Міжнародний союз кооперативів скарга надійшла у справі нищення майна українських кооперативів під час пацифікації, примусового закриття відділень тощо. Міжнародному комітетові допомоги дітям скаржилися на тяжке становище українських дітей на спацифікованих територіях. Міжнародному союзові скаутських організацій подали скаргу українські пластуни на заборону “Пласту” [1, с. 150].

Слід зазначити, що члени усіх цих організацій зрештою були вдоволені спростуваннями польських властей або відповідних організацій у Польщі. Та сам факт примусу виправдовуватися перед такими організаціями для польської влади був дуже неприємний. Для українців це було не таке й велике, але досягнення бодай можливості на світовій арені заявити про себе.

1 лютого 1931 року дата петиції посланниці Сейму М.Рудницької, що стосується справи утримування в Бересті без суду й слідства 5 українських депутатів нового парламенту.

Петиція посла О.Яворського від 26 лютого 1931 року була прийнята до розгляду останньою. У ній він скаржився на побиття та незаконне ув’язнення під час пацифікації

Перед тим, у грудні 1930 року багатолітній в’язень польських тюрем полковник Р.Сушко подав петицію, у якій скаржився на жорстоке ставлення до українських політв’язнів. Але Комітет трьох цю скаргу розглядав окремо і лише в грудні 1932 року ухвалив не виносити її на розгляд Ради. [6, с. 107–109].

Варто зазначити, що протестна кампанія українців у Лігу Націй здійснювалася двома напрямками. Організації українців у Польщі домагалися матеріального відшкодування збитків, завданих пацифікацією, та звільнення політичних в’язнів, а також вимагали автономії для трьох воєводств Східної Галичини, не порушуючи при цьому питання перегляду кордонів. [2, с. 83].

У той же час осередки українських організацій закордоння, наголошуючи на тому, що Західна Україна була приєднана до Польщі проти народної волі й відповідальність за це лежить на європейських державах. Тому ці держави зобов’язані захистити українців від варварства польської влади [8, с. 89].

ОУН розіслала членам Ради Ліги Націй та журналістам комюніке, в якому підкреслювалося, що проблема Галичини є не внутрішньо польська, європейська і може бути врегульована мирним шляхом лише за посередництва Ліги Націй.

Голова Українського бюро в Женеві В.Панейко та інші закликали своїми петиціями надіслати в Галичину слідчу комісію та призначити спеціального комісара з нагляду за дотриманням прав меншин, як це було в Сілезії. Або пропонувалося взяти Галичину під протекторат Ліги Націй за зразком Гданська.

У січні 1931 року під час XI сесії Асамблеї Ліги Націй, відповідно до процедури, було утворено “Комітет трьох” у складі Великобританії

(представник Гендерсон), Норвегії (Мовінкель) та Італії (Пілотті). Комітет мав розслідувати викладені в петиціях звинувачення [9, с. 308].

Після розгляду Комітетом скарги передавалися урядові Польщі для подання роз'яснень.

Великобританія (зокрема лейбористи), Канада підтримували українців у їх прагненні добитися справедливості. Німеччиною теж було підтримане українське питання, але для того, щоб домогтися перегляду польських кордонів, які та мала відповідно до версальської системи.

Польські ж дипломати мали намір не доводити справи на розгляд Ради, тим більше Асамблеї Ліги Націй, а обмежитися рамками Комітету трьох.

Через частково підірвані позиції Польщі на міжнародній арені та втрачену довіру до проурядових політичних сил влада змушена була шукати порозуміння з українськими політичними колами. Було знайдено контакт з представниками Української парламентської репрезентації (УПР) і Безпартійного блоку співпраці з урядом (ББСУ).

Таємні переговори представників УПР О.Луцького, В.Загайкевича, М.Галушинського з представниками ББСУ Т.Голувком і Я.Єнджеєвичем відбулися 25 лютого 1931 року. Обговорювалися питання відшкодування українцям збитків, завданих через пацифікацію. [4, с. 208].

Також ішлося про покращення взаємин, необхідність надання фінансових кредитів на розвиток українських культурних та економічних структур.

Але переговори виявилися неефективними, адже сторони не довіряли одна одній. Хоча було запропоновано далі шукати контакти, та польська влада не мала наміру йти на поступки. Т.Голувко заявляв, що для зміцнення держави необхідно на кресах закріпити й польську культуру. Він наголошував на тому, що від часів давньої Червоної Русі минуло вже 600 років, тому українці мають визнати Східну Малопольщу інтегральною частиною Польщі, оскільки тут глибоко закріпився вплив польської культури і не допустимі усілякі зміни.

У цей же час станіславський єпископ УГКЦ, голова Української народної католицької партії, владика Г.Хомишин оприлюднив відкритого пастирського листа. У своєму зверненні він засудив український підпільний революційний рух за саботажі.

І саме в цей же час польська сторона зініціювала створення українсько-польського товариства по зближенню. Одразу з'явилася низка статей польських діячів культури і науки, які засуджували політику Польської держави щодо українців [4, с. 235].

Усе це створювало враження, що офіційна Польща йде на поступки у врегулюванні українського питання. Тож почали помічатися в українському політикумі деякі тенденції такої собі нормалізації відносин з польськими державними структурами.

Цілком закономірним і логічним з огляду на усі ці події виявилось засідання Комітету трьох у Лондоні 16 квітня 1931 року. За один день його члени вирішили: "найкращим вирішенням проблеми було б дійти до якогось внутрішнього порозуміння. Щоби не виключити такої можливості та беручи до уваги інформацію представників Польщі, Комітет вважає, що найкращою

методом буде відкласти справу до найближчого засідання... Одним із пунктів на порядку денного переговорів має стати справа відшкодувань,... висловив надію, що становище польського уряду зустрінеться із досить прихильним відгуком серед національної меншини з тим, щоби можна було дійти до дружньої розв'язки труднощів... Така співпраця є підставою для досягнення миру і добрих взаємин між обома елементами населення” [9, с. 308].

Тож інформація польської сторони про переговори за мирне співжиття поляків та українців стала фактичною підставою для того, щоб відкласти розгляд справи до наступного засідання Ради. Так польська влада досить вдало використала наявність таємних перемовин між частиною УНДО та Безпартійним блоком.

У квітні 1931 року польський міністр Складковський, провівши внутрішнє розслідування, повідомив голову Комітету трьох А.Гендерсона про його результати: “8 офіцерів поліції, що не запобігли надужиттям своїх підлеглих, були звільнені, а 3 переведено до інших воєводств (з пониженням і власним коштом); справи 10 поліцейських (побиття і 1 випадок крадіжки) передано прокуратурі; 40 поліцейських засуджено на 2–7 діб за брутальну поведінку й не правне застосування сили; 14 дістали догану з занесенням в особову справу; 24 переведені в інше воєводство (з пониженням і власним коштом)”.

Новий міністр внутрішніх справ Б.Перацький виступив у сеймі 16 січня й зробив у бік українських представників декілька жестів примирення. А Львівська апеляційна округа доповіла, що у рамках судових позовів, поданих українцями, постраждалими внаслідок пацифікації, 1 справа закінчилася обвинувальним вироком, 12 – виправдальним, 8 припинено через не встановлення винного, а 29 справ передали військовим судам. [8, с. 153–159].

Отож вдало проведені поляками дипломатичні заходи з одночасним ослабленням підтримки українців і призвели до такої резолюції Ради Ліги Націй.

Через загострення міжнародної ситуації в другій половині 1931 року (вторгнення японських військ до Манчжурії) та на початку 1932 року (штурм японцями Шанхаю) збільшувалися суперечки щодо виплат повоєнних репарацій на тлі світової економічної кризи, а в Німеччині зростав вплив націонал-соціалістів. Звичайно, це все відсунуло українську проблему на другий план.

До того ж у Галичині поновилися терористичні акції націоналістів. Як вже зазначалося раніше, відбулося вбивство коменданта поліції, пограбовано транспорт і пошту.

У кінці серпня був убитий посол, заступник голови Безпартійного блоку Т.Голувка. Саме це вбивство стало вирішальним для ухвалення рішення Ліги Націй, оскільки три чверті уточнюючих запитів до польського уряду становили питання по справі вбивства. Так виглядало, що торішня пацифікація була відповіддю на подібні акції.

Через відсутність будь-яких зрушень у переговорах не було, то у вересні 1931 року Комітет трьох виніс петиції українців на розгляд січневої сесії Ради Ліги Націй. 30 січня 1932 року 66-та сесія Ради ухвалила резолюцію.

У пунктах резолюції Ради в справі українських петицій містилися твердження, що польський уряд не має наміру проводити постійну політику утиску й насильства; вина за здійснені утиски покладалася на націоналістичні організації, які організували в Галичині терористичні акції; висловлювався жаль, що за положеннями захисту національних меншин ховаються такі неприйнятні засоби; факти саботажу не виправдовували вказаних в наданій інформації заходів; польська влада усвідомлює свою відповідальність, ужив певних санкцій щодо винних у поліцейських і військових зловживаннях; висловлювався жаль, що польський уряд не має можливості виплатити невинним відшкодування; позитивно відзначалася декларація міністра Перацького; висловлювалася надія на порозуміння і мирне співжиття силами польської влади та української меншини.

Звичайно, у польській пресі резолюцію визнали перемогою Польщі в справі українських бунтів.

Українські легальні партії сприйняли резолюції хоча й невдалою, але спокійно, сподіваючись, що під час наступної сесії Ліги Націй міжнародні чиновники, перед усім британські, – виявлять зацікавлення і порозуміння українським питанням.

Після вказаної резолюції українці продовжували надсилати до Ліги протести й скарги. Тут були нові петиції 1931 року і щодо фальшувань владою при переписі населення, і про польські колонізації українських земель; про ситуацію в шкільництві та про утиски українських кооперативів. Восени 1932 року надійшла петиція 15-х британських парламентарів у справі автономії Галичини [9, с. 311].

А вже 13 вересня 1934 року на XV сесій Асамблеї Ліги Націй, з метою позбутися зобов'язань і контролю з її боку, односторонньою декларацією міністра закордонних справ Бека Польща відмовилася дотримуватися зобов'язань, які містилися у версальському трактаті про захист національних меншин.

Усі ці події міністр Л.Джордж згадував так: “1930 р. польське переслідування у Східній Галичині набрало такої жорстокої форми, що проблему “пацифікації цієї країни винесено на розгляд Ради Ліги. Але японський звітознавець” Ради відкладав розгляд проблеми понад цілий рік, а тоді прийшла запізнена резолюція, яка залишала ситуацію у Східній Галичині докладно такою, якою вона була перед тим, якщо не трохи гіршою” [7, с. 33].

Тож загалом можна сказати, що пропагандистська акція українців за кордоном, завдавши польським дипломатам великих клопотів через осуд репресій, вирішилася компромісним формулюванням, нічого реально не давши українцям. Розголос цієї справи на міжнародній арені не змусив польську владу переглянути свою політику щодо української меншини.

Джерела т література

1. Андрієвський Д. Міжнародна акція ОУН. / Організація українських націоналістів. 1929–1954. Збірник статей у 25-ліття ОУН. – На чужині, 1955. – С. 141–166.

2. Вербова А.С. Аграрна політика польської держави міжвоєнного періоду та українське питання / А.С. Вербова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008, Вип. 18.6. – С. 128–132.
3. Гавришко М. Місце Великої Британії у політичних планах Організації Українських Націоналістів у 1930-ті роки / М. Гавришко // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2012. – Вип. 22. – С. 97–111.
4. Гетьманчук М. Українське питання в радянсько-польських відносинах 1920–1939 / М.Гетьманчук – Львів: «Світ», 1998. – 428 с.
5. Кобильник Р. Українське питання в політиці Безпартійного Блоку співпраці з урядом (1927–1935 рр.) / Р.Кобильник // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – 2013. – Вип. 23–24. – С. 201–208.
6. На вічну ганьбу Польщі, твердині варварства в Європі. Третє незмінене видання. – Нью-Йорк: «Говерля», 1978. – 150 с.
7. Ріпецький С. Українсько-польський процес 1918–1923 перед світовим трибуналом / С.Ріпецький. – Чикаго–Нью-Йорк: Укр. публіцист. наук, ін-т, 1963. – 38 с.
8. Скакун Р. «Пацифікація». польські репресії 1930 року в Галичині – / Р.Скакун. – Львів: Видавництво УКУ, 2012. – 172 с.
9. Яцишин Н.Г. Захист прав української національної меншини Польщі у системі Ліги Націй / Н.Г. Яцишин // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 5. – С. 304–311.

References

1. Andriievskiyi D. Mizhnarodna aktsiia OUN. / Orhanizatsiia ukrainskykh natsionalistiv. 1929–1954. Zbirnyk statei u 25-littia OUN. – Na chuzhyni, 1955. – S. 141–166.
2. Verbova A.S. Ahrarna polityka polskoi derzhavy mizhvoiennoho periodu ta ukrainske pytannia / A.S. Verbova // Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. – 2008, Vyp. 18.6. – S. 128–132.
3. Havryshko M. Mistse Velykoi Brytanii u politychnykh planakh Orhanizatsii Ukrainskykh Natsionalistiv u 1930-ti roky / M.Havryshko // Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. – 2012. – Vyp. 22. – S. 97–111.
4. Hetmanchuk M. Ukrainske pytannia v radiansko-polskykh vidnosynakh 1920 – 1939 / M. Hetmanchuk – Lviv: «Svit», 1998. – 428 s.
5. Kobylnyk R. Ukrainske pytannia v politytsi Bezpartiinoho Bloku spivpratsi z uriadom (1927–1935 rr.) / R.Kobylnyk // Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Istoriiia. – 2013. – Vyp. 23–24. – S. 201–208.
6. Na vichnu hanbu Polshchi, tverdyni varvarstva v Yevropi. Tretie nezminene vydannia. – Niu-York: «Hoverlia», 1978. – 150 s.
7. Ripetskyi S. Ukrainsko-polskyi protses 1918–1923 pered svitovym trybunalom / S.Ripetskyi. – Chykaho – Niu-York: Ukr.publitsyst. nauk, in-t, 1963. – 38 s.
8. Skakun R. «Patsyfikatsiia». polski represii 1930 roku v Halychyni – / R.Skakun – Lviv: Vydavnytstvo UKU, 2012. – 172 s.
9. Iatsyshyn N.H. Zakhyst prav ukrainskoi natsionalnoi menshyny Polshchi u systemi Lihy Natsii / N.H. Yatsyshyn // Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. – 2014. – №5. – S. 304–311.

ЗМІСТ
РОЗДІЛ І
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Озимчук Олег АРХЕОЛОГІЧНІ СВДЧЕННЯ КОЛАПСУ БРОНЗОВОГО ВІКУ	3
Федоришин Микола УЧЕНЬ ПИСАРЯ МИХАЙЛА САНОЦЬКОГО В КОНТЕКСТІ ТВОРЕННЯ ПЕРЕСОПНИЦЬКОГО ЄВАНГЕЛІЯ	8
Гурбик Андрій ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АНТОНА ЖДАНОВИЧА: УЧАСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ КОМІСІЙ (1651–1656 рр.)	14
Кравчук Назар АНЕКСІЯ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ МОСКОВСЬКИМ ПАТРІАРХАТОМ 1686 РОКУ	25
Пазюра Наталка РОДИННА ІСТОРІЯ СТОРОЖЕНКІВ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ НА ТЛІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	29
Чиж Анастасія ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ ДЕПУТАТА ІV ДЕРЖАВНОЇ ДУМИ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ТИВОНЧУКА МИХАЙЛА ПАВЛОВИЧА (СТЕПАНСЬКА ВОЛОСТЬ РІВНЕНСЬКОГО ПОВІТУ)	34
Рушак Владислав ДІЯЛЬНІСТЬ В. ЛИПИНСЬКОГО НА ДИПЛОМАТИЧНОМУ ФРОНТІ ПІД ЧАС НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 РОКІВ ...	37
Доброчинська Валентина ВОЛИНСЬКІ МУЗЕЇ ЯК ОСЕРЕДКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (1921–1939 рр.)	46
Залужна Світлана СВІТОВА РЕАКЦІЯ НА КАРАЛЬНІ ЗАХОДИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ	52
Михальчук Роман ТРАВМА ГОЛОКОСТУ У СВДЧЕННЯХ ЖЕРТВ	62
Іванчук Віктор РІВНЕНСЬКА «ПРОСВІТА» У ПЕРІОД НАЦІСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1941–1944 рр.)	68

Десятничук Ілля
ОЛЕКСАНДР ОГЛОБЛИН У РОЗБУДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРИЧНОЇ
НАУКИ В США 72

Опанасюк Тетяна
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО СЕГМЕНТУ
РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ 76

РОЗДІЛ II **ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ**

Долганова Марина, Озимчук Олег
ДВА ВЕКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТОЛЕРАНТНОСТІ ФРАНЦУЗЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА В XII–XIII СТОЛІТТЯХ 87

Постоловський Руслан
ВНУТРІШНЬО ПАРТІЙНА БОРОТЬБА У ВКП(Б) 1926–1927 РОКІВ 95

Слесаренко Андрій
УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКОМУ КІНЕМАТОГРАФІ
1950-Х РОКІВ 113

Сухий Володимир, Северова Ольга
ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ 117

Плюта Наталія
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В
МАЙБУТНЬОМУ СВІТІ 124

Жук Микола, Северова Ольга
ГЕНЕАЛОГІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ 131

Кундеус Оксана
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА
ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ 139

Рожко Василь
СТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІДЕЙ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: АНАЛІЗ
ВЧЕНЬ АЛЬБЕРТА ВЕЛИКОГО І ВІНСЕНТА З БОВЕ.....149

Ліннік Юрій
ЦІННОСТІ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА 152

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

ВИПУСК 34

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 24.11.2022 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Зам. № 254/1. Ум. друк. арк. 11,19.

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 34. Рівне, 2022. 162 с.

УДК 94(477) + 94(100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022